Kuues rahvusvaheline teoreetilise, matemaatilise ja rakenduslingvistika olümpiaad

Bulgaaria, Päikeserand, 4.–9. august 2008

Individuaalvõistluse ülesannete lahendused

Ülesanne nr 1. Reeglid:

- 1. Kui apostroof esineb täishääliku järel, tähistab ta selle pikkust, kui kaashääliku järel, siis loetakse seda nagu [ə].
- 2. Täht w tähendab huulte ümardamist pärast kaashäälikut ja häälikut [w] teistes kohades.
- 3. [ə] hääldatakse, kuigi ei kirjutata, iga kaashääliku ja talle järgneva resonantse kaashääliku ($[l\ m\ n]$) vahel.
- 4. [ə] hääldatakse samuti sõna alguses oleva konsonantühendi ees.

Vastused:

- (a) 12 [əksənxōyon], 13 [ətkəbox], 14 [gəmūjəmin], 15 [emtoywatk], 16 [dēbəlc];
- (b) 17 tp'te'sn, 18 mtesgm, 19 alapt'g, 20 glamen.

Ülesanne nr 2. (a) Reeglid:

- 1. Silpide arv. Iga rida sisaldab 6 silpi.
- 2. Alliteratsioon ehk algriim. Vaata ülesande tingimust.
- 3. Siseriim. Tähistame ühe rea täishäälikud (ja täishäälikuühendid) V_1, V_2, \ldots, V_6 . Vähemalt üks kaashäälik, mis vahetult järgneb V_5 -le, peab vahetult järgnema ka V_n -le (n=1, 2 või 3). Paarisridadel sealjuures $V_n = V_5$.

Näiteks, võrdle ridu IV, 1–6 (algriim — poolpaks kiri, siseriim — allajoonimine):

IV

- 1 há<u>ð</u>i **g**ramr, þars **g**nú<u>ð</u>u,
- 2 **g**eira hregg við seggi,
- 3 (rauð fnýsti ben blóði)
- 4 bryngogl í dyn Skoglar,
- 5 þás á **r**au<u>s</u>n fyr **r**æ<u>s</u>i
- 6 (réð egglituðr) seggir ...
- (b) Liigsed sõnad: hœgra, smíði.

V

1
$$_{a}$$
 ríks (þreifsk reiddra øxa

2 $_{b}$ rymr ; knóttu spjór $_{c}$ glymja

3 $_{d}$ svartskyggð bitu seggi

4 $_{e}$ sverð þjóðkonungs ferðar,

5 þás ($_{f}$ hugfyldra holða)

6 $_{g}$ hlaut $_{h}$ andskoti $_{i}$ Gauta

7 (hór vas $_{f}$ songr of $_{k}$ svírum)

8 $_{l}$ sigr (flugbeiddra $_{m}$ vigra).

Ülesanne nr 3. Mõlemas keeles järgneb laiendaja peasõnale.

(a)	jun	luu	
	$i ext{-}jun$	skelett	(hulk luid)
	$i ext{-}wahnawa$	banaanikobar	(hulk banaane)
	$i ext{-}drai$	kalender	(hulk päevi)
	$drai ext{-}hmitr\"otr$	pühapäev	(püha päev)
	$gaa\hbox{-}hmitr\"otr$	$\operatorname{sanktuaarium}$	(püha koht)
	$uma ext{-}hmitr\"{o}tr$	kirik	(püha maja)
	$ng\ddot{o}ne ext{-}uma$	sein	(majapiir)
	$ng\ddot{o}ne$ - $gej\ddot{e}$	rannik	(veepiir)
	$nyine ext{-}thin$	naaskel	(torkamisriist)
	tii	kirjutama	
	$bcute{e} ext{-}tii$	pliiats	(kirjutamisriist)
	$bcute{e}$ - $w\ddot{o}li$	kahvel	(torkamisriist)
	$w\ddot{o}ta$	loom	
	$b\'e-w\"oli-w\"ota$	kannus	(looma torkamisriist)
	$b\acute{e}$ - $\hat{o}du$	peeker	(joomisriist)
	$ba ext{-}jicute{e}$	rannik	(veepiir)
	ba - $bw\acute{e}n$	videvik	(ööpiir)
	$a ext{-}pulut$	voodi	(magamiskoht)

- (b) wahnawa 'banaan', drai 'päev'; wöli 'torkama', pulut 'magama'.
- (c) *i-bii* 'mesilaspere (hulk mesilasi)', *tusi-hmitrötr* 'Piibel (püha raamat)'.

Ülesanne nr 4. Nimisõnadel on selles ülesandes järgmised sufiksid:

- 1. -kasma 'ülalpool', -kotoya 'jaoks', -pit kaasaütlev;
- 2. -šeh 'nagu, justkui';
- 3. -ta?m mitmus;
- 4. -tih 'ainult (päris, täpselt)'.

Pärast nasaalset kaashäälikut $(\mathbf{m}, \mathbf{n}, \mathbf{\eta})$ muutuvad sulghäälikud $\mathbf{p}, \mathbf{t}, \mathbf{k}$ helilisteks (vastavalt $\mathbf{b}, \mathbf{d}, \mathbf{g}$). Kui \mathbf{k} tuleb pärast \mathbf{y} , vahetavad need häälikud kohad.

Omastavad asesõnad on **?**As 'minu' ja **mis** 'sinu'; kui nimisõna algab sulghäälikuga, muutub see sulghäälik heliliseks ja selle ette tekib vastav nasaal.

(a) cakyasmatih täpselt väädi kohal kamaŋšeh nagu vari
?as mok minu mais
mis ndacta?m sinu hambad kabatšokiga perolkotoyašehta?m justkui katelde jaoks

(b) tooli jaoks pokskukyotoya minu katlaga 7.4 mberolpit päris nagu mägi postid kocakšehtih komda?m

varjude kohal kamangasmata?m sinu linn mis ngumguy

Ülesanne nr 5. Inuktituti lausete üldine struktuur on selline:

kus X ja Y on nimisõnad, V aga on tegusõna. Kui nimisõna saab lõpu -q subjektina lauses, kus definiitset ehk määratud objekti ei ole, või määratud objektina, siis saab ka -r lõpu -mik ees määramata objektina (nanu-q - nanu-r-mik; iluaqhaiji - iluaqhaiji-mik). Et öelda 'sinu' asendatakse -(q) -it-ga, -up aga -vit-ga.

Tegusõna saab järgmised sufiksid:

- \bullet -j pärast täishäälikut või -t pärast kaashäälikut;
- lõpp, mis näitab subjekti ja olemasolu korral ka määratud objekti isikut:
 - kahes esimeses skeemis: -u-tit '2', -u-q '3';
 - kolmandas skeemis: -a-it '2/3', -a-nga '3/3', -a-atit '3/2'.

Sihiline tegusõna ilma objektita interpreteeritakse enesekohaseks.

- (a) 13. Hunt nägi sinu šamaani.
 - 14. Su jääkaru haavas mingit poissi.
 - 15. Sinu jahimees ravis enda terveks.
 - 16. Sa lasid õpetaja maha.
 - 17. Sa tulid.
 - 18. Sa ravisid mingi jahimehe terveks.
- (b) 19. Angatkuup aanniqtaatit.
 - 20. Ilinniaqtitsijiup inuuhuktuq takujanga.
 - 21. Amaruit ukiakhaqtuq.
 - 22. Qingmirmik qukiqsijutit.
 - 23. Qingmiit ilinniaqtitsijimik aanniqsijuq.